

Логінова Н. І. Шляхи впровадження елементів дистанційного навчання / Н. І. Логінова // Актуальні проблеми держави і права: Збірник наукових праць. – Одеса, 2005. – Вип. 25. – С. 639–643.

<http://apdp.in.ua/v25/141.pdf>

Логінова Наталія Іванівна,
асистент кафедри
правової інформатики

ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

В статье проанализировано дистанционное обучение, которое является одной из форм получения образования с помощью информационно-коммуникационных технологий. Рассмотрены элементы дистанционного обучения, используемые в традиционном учебном процессе в Одесской национальной юридической академии.

Ключевые слова: дистанционное обучение, элементы дистанционного обучения, электронные версии дисциплин, учебный контент

У статті проаналізовано дистанційне навчання, яке є однією з форм отримання освіти за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Розглянуто елементи дистанційного навчання, які використовуються у традиційному навчальному процесі Одеської національної юридичної академії.

Ключові слова: дистанційне навчання, елементи дистанційного навчання, електронні версії дисциплін, навчальний контент

The article analyzes distance learning, which is a form of education through information and communication technologies. Were reviewed the elements of distance learning used in traditional educational process in the Odessa National Academy of Law.

Keywords: distant learning, elements distant learning, electronic versions of the disciplines, educational content

У Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті акцентовано увагу на необхідності розвитку вищої школи на підставі використання у навчальному процесі сучасних технологій і науково-методичних досягнень, які вбирають новітні вітчизняні та зарубіжні здобутки щодо активізації навчання. Саме ця потужна науково-педагогічна база в сукупності з сучасними розробками в галузі інформаційних засобів визначає розвиток дистанційної освіти, що приходить на зміну традиційним формам навчання. У світовому досвіді дистанційне навчання (ДН) розглядається як ефективніший засіб

забезпечення безперервної освіти, шлях до її демократизації та гуманізації [1].

Метою даної статті є визначення елементів ДН, які використовуються в навчальному процесі Одеської національної юридичної академії.

ДН є формою одержання освіти, при якій в освітньому процесі використовуються традиційні і специфічні методи, засоби і форми навчання, засновані на комп'ютерних і телекомунікаційних технологіях. Основу освітнього

високе	Активне використання	Вибірче використання	Розвиток ДН
середнє	Вибірче використання	Розвиток ДН	Упор на використання ДН
низьке	Розвиток ДН	Упор на використання ДН	Удосконалення поточної науки
	високе	середнє	низьке

Рис. 1. Діагностична матриця впровадження елементів ДН

процесу при ДН складає цілеспрямована самостійна робота того, кого навчають. Незалежність студента від викладача розглядається, як важлива передумова підвищення якості навчання. Замість традиційного підходу до студента як пасивного об'єкта навчання, який вимагає від викладача докладання максимуму зусиль для передачі знань та неабиякої майстерності в застосуванні ефективних засобів їх трансляції, сьогодні актуальним є розвиток концепції ДН як відкритого партнерства викладачів та студентів, які самостійно навчаються і самі спрямовують та контролюють свій навчальний процес [2].

Необхідність, можливість і доцільність впровадження елементів ДН в навчальному процесі конкретного вузу (на конкретній кафедрі) може оцінюватися експертним методом на основі планувальної/діагностичної матриці (рис. 1). Тут вісь X відповідає досягненням в окремих науках конкретного підрозділу, а вісь Y визначає можливе положення науки (послуги) на ринку освітніх послуг. Такий підхід дозволяє оцінити кожен підрозділ з погляду високого, середнього або низького рівня/потенціалу в кожному напрямку і за результатами оцінки помістити підрозділ в одну з дев'яти позицій матриці, що і відповідає ухваленню рішення про впровадження ДН.

Використання в навчальному процесі різних засобів ДН принципово змінює спосіб представлення і засвоєння знань, а також форму взаємодії між студентами і викладачами. Джерелом інформації в такій моделі є бази даних, банки даних і книги. Координатором навчального процесу виступає викладач, а інтерпретатором знання – сам студент. При ДН в руках викладача знаходяться засоби навчання, контролю і керування навчально-пізнавальною діяльністю студентів.

Академія будує свою роботу в основному на поєднанні традиційних форм і методів навчання з новітніми, заснованими на сучасній комп'ютерній базі, на технологіях ДН [3]. Елементами ДН, які використовуються в навчальному процесі академії, є:

1. Комп'ютерні навчальні програми (електронні підручники, тестові системи).
2. Навчальні системи на базі мультимедіа технологій, які побудовані з використанням ЕОМ, відеотехніки, накопичувачів на оптичних дисках.
3. Засоби телекомунікації (електронна пошта, телеконференції, локальні та регіональні мережі зв'язку, мережі обміну даними).

Розглянемо зазначені елементи більш докладно.

Кафедра правової інформатики використовує при навчанні електронні версії на компакт-дисках всіх дисциплін і курсів, що викладаються. Компакт-диски містять: навчально-методичну документацію; лекції; практичні заняття; додаткові матеріали; питання до заліку; комп'ютерне тестування; новини; глосарій; бібліографію.

Електронна версія дисципліни – це сучасна книга, яка оснащена технічними засобами пошуку і презентації матеріалу. Матеріал на диску містить гіперпосилання, які дозволяють швидко і зручно переміщатися за навчальним матеріалом. Інтернет-ресурси забезпечують доступ до баз даних по законодавчим актам і керівним документам. Електронний підручник дозволяє індивідуально переглядати, вивчати або повторювати навчальний, методичний і інформаційно-довідковий матеріал, наочно представляти на екрані комп'ютера весь дидактичний

матеріал. Самоконтроль засвоєння змісту окремих тем і всієї дисципліни в цілому відбувається методом комп'ютерного тестування. Додаткові матеріали містять відомості про деякі технології, що вживані в інформаційній діяльності. Застосування електронних версій дисциплін істотно скорочує час, який студент непродуктивно витрачає на пошук необхідної інформації, виробляє навички самостійної роботи [4].

В останні роки для організації ДН отримав поширення процес навчання в електронній формі через мережу Інтернет або локальну мережу. Технічно цей процес будується на основі цілої низки програм – засобах розробки навчального контенту і систем керування навчанням. За допомогою засобів розробки навчального контенту створюються навчальні матеріали і тести, що потім містяться в базі даних системи керування навчанням. Через неї слухачі одержують доступ до навчальних матеріалів. Система обміну інформацією дозволяє всім учасникам навчального процесу обмінюватися інформацією між собою як у режимі реального часу (синхронно), так і асинхронно.

В академії для організації такого ДН використовуються платформа IBM Lotus Learning Management System (LMS) [5] і демо-версія системи eXtensible Distance Learning System (xDLS) [6].

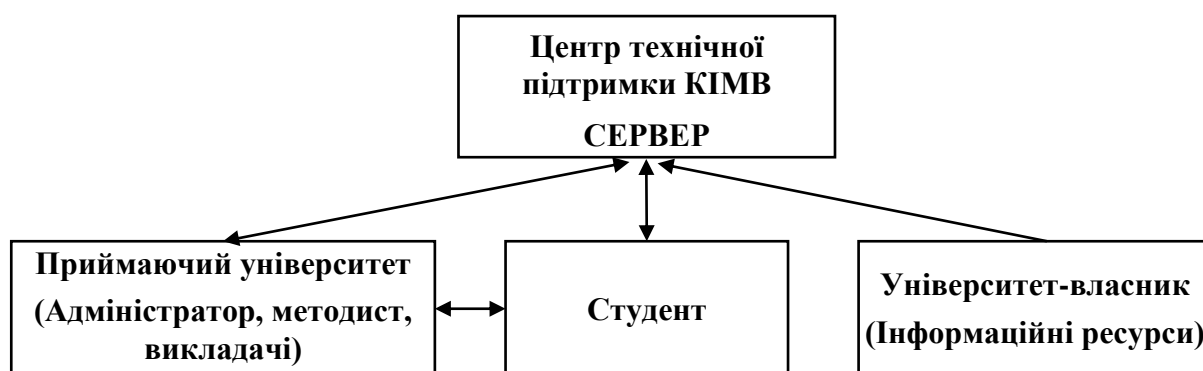
Академія бере участь в проєкті Європейського Союзу TACIS „Правове навчання в Україні: Київ і окремі регіони”. Цей проєкт передбачає створення умов для постійної освітньої інфраструктури, в рамках якої розробляються і впроваджуються програми ДН з питань європейського права. Учасниками цього проєкту є: Донецький національний університет, Київський інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Т. Шевченка (KIMB), Львівський національний університет ім. Івана Франка і ОНЮА.

Основними завданнями проєкту є: розробка освітніх програм для підвищення кваліфікації працюючих юристів, підготовки магістрів і отримання другої вищої освіти у області європейського права; ДН студентів і слухачів; технічна підтримка ДН; підготовка кадрів у області технологій ДН (менеджерів, викладачів, методистів, технічного персоналу).

Учасники проекту можуть розробляти як окремі дистанційні курси, так і курси спільних освітніх програм. Розроблені курси опубліковуються на Web-сайті системи ДН на сервері, який розташований в КІМВ. Студент вибирає курс з каталогу системи ДН. Університет, який створив курс, складає договір на навчання і повідомляє в центр КІМВ про необхідність реєстрації студента. КІМВ відкриває студенту доступ до дистанційного курсу. Після завершення навчання і проходження підсумкового контролю університет повідомляє центр КІМО про закриття облікового запису студента. На рис. 2 приведена модель взаємодії учасників проекту.

Рис. 2. Модель взаємодії учасників процесу навчання

Для організації ДН в рамках цього проекту використовується платформа IBM Lotus LMS, яка призначена для інформаційного забезпечення процесу навчання і тестування в мережі Інтернет, як в режимі реального часу (синхронно), так і асинхронно. IBM Lotus LMS – це гнучка платформа, яка масштабується, для управління в навчальному закладі процесами, ресурсами, навчальними планами і каталогами курсів як для традиційного навчання в аудиторіях, так і електронного навчання. Система має повністю інтегровану, захищену і підтримуючу світовими стандартами платформу управління навчанням. Вона дозволяє в режимі реального часу проводити заняття, виставляти оцінки студентам, контролювати запис на курси і створювати каталоги курсів. Продукт LMS спрощує загальне управління процесами навчання, підвищує їх ефективність, економить час і затрати. У LMS

включений зручний інструмент розробки, за допомогою якого можна створити власні курси без необхідності знання мов програмування.

Засобом розробки курсів для цієї платформи є програма IBM Lotus LMS Authoring Tool. Програма встановлюється на клієнтських станціях, де викладачі можуть створити курс для ДН, який поміщається на LMS-сервер. Програма може працювати в двох режимах: планування і редагування. У режимі планування задається структура курсу. Режим редагування дозволяє працювати над змістом курсу: матеріалами і тестами.

Структура курсу включає: вступну частину (назва курсу, автори, анотація курсу); інформаційну частину (навчальна програма, методичні вказівки); змістовну частину (лекції, практичні заняття, додаткові матеріали, глосарій, тести); контрольну частину (питання за всім матеріалом); моніторингову частину (контроль викладача і системного адміністратора).

Засоби оперативного доступу до інформації по комп'ютерним мережам дозволяють додавати якісно нові можливості навчанню у вищій школі. У академії активно застосовується комп'ютерне тестування для організації перевірки одержаних знань. За допомогою демо-версії системи eXtensible Distance Learning System (xDLS) на кафедрах правової інформатики, філософії, юридичної педагогіки і психології та ін., проводиться тестування по багатьом дисциплінам і спецкурсам, що вивчаються, через локальну академічну комп'ютерну мережу. Ця методика використовується також для проведення дистанційного тестування студентів заочного відділення і студентів Миколаївського інституту права за допомогою мережі Інтернет.

Таким чином, ДН є однією з перспективних і ефективних форм вузівської освіти, яка забезпечує розповсюдження професійних контактів, а також повніше використання науково-методичного потенціалу вищої школи. Завдяки розвитку процесу інформатизації стало можливим застосовувати в навчальному процесі академії елементи ДН, які вбирають в себе кращі риси традиційних форм і методів навчання і добре з ними інтегруються.

Література

1. Національна доктрина розвитку освіти. – м. Київ, 17 квітня 2002 р.,

№ 347/2002.

2. Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. – К.: Видавничий Дім „Ін Юре”. – 2003. – 416 с.

3. Основные пути внедрения элементов дистанционного обучения в учебном процессе Одесской национальной юридической академии. С. Л. Емельянов, Н. И. Логинова, И. А. Яковлев. Научно-методическая разработка/Под общ. ред. Панькова А. И. Изд-во “Юридическая литература”, Одесская национальная юридическая академия, 2004. – 80 с.

4. Логінова Н. І. Використання технологій дистанційного навчання в традиційному навчальному процесі // Наука і освіта. – 2004. – № 4 – 5. – С. 181–185.

5. IBM Lotus Learning Management System – <http://www.lotus.com>

6. eXtensible Distance Learning System – <http://www.xDLSoft.com>